

Læreplan i repslagerfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 10. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Repslagerfaget handler om å lage tau for hånd i ulike tradisjonelle materialer og kvaliteter. Gjennom praktisk arbeid med tradisjonelle repslagerteknikker utvikler lærlingene kunnskap og forståelse av sammenhengen mellom kvalitet, form og funksjon. Faget skal sette framtidige yrkesutøvere i stand til å lage og reparere tradisjonelt håndlagd tauverk til et bredt spekter av private og offentlige kunder.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Lærlingene utvikler kritisk tenkning gjennom å arbeide med praktiske oppgaver der valg og utførelse har betydning for prosessen og resultatet. Repslagerfaget skal bidra til utvikling av produkter med utgangspunkt i kvalitet, kultur, historie og bærekraft. Faget viderefører tradisjonell håndverkskunnskap og tar vare på ressurser for framtiden. Videre bidrar faget til å skape respekt for og forståelse av kultur- og naturarv, og på dette grunnlaget kan nye løsninger utvikles. Faget skal videre bidra til å gi lærlingene kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle faget og et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Å lage tradisjonelle tau

Kjerneelementet å lage tradisjonelle tau handler om å lage tau for hånd i ulike tradisjonelle materialer og kvaliteter. Det innebærer å framstille tau fra enklere brukstau til tau av høy kvalitet til bruk på historiske båter og fartøyer. Videre handler det om å forstå sammenhengen mellom fagets historie og tradisjon og nye metoder og teknikker i møte med kundenes behov. Håndlag utvikles gjennom arbeid med ulike verktøy og teknikker for å gi rep bestemte egenskaper og gjennom selvstendig arbeid og i samarbeid med andre.

Teknikker og materialer

Kjerneelementet teknikker og materialer handler om å velge og bruke håndverksteknikker ut fra materialenes egenskaper og tauets funksjon. Videre handler det om kunnskap om materialer og bearbeiding av disse. Det handler også om kunnskap om rigg og rigging av historiske mindre fartøy og båter. Det handler også om å følge gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet. Det innebærer å ta hensyn til arbeidsstillinger under tilvirking av tau og å bruke maskiner og helseskadelige stoffer på en trygg måte.

Kommunikasjon

Kjerneelementet kommunikasjon handler om å samarbeide med og veilede kunder om ulike valg, kjøp, bruk og vedlikehold av tau og rigg. Det handler om å formidle kunnskap om materialer, kvaliteter, historiske aspekter og økonomi, slik at kunden kan ta gode og velfunderte beslutninger. Det innebærer også å bruke ulike kommunikasjonsformer i samspill med arbeidsgiver, kolleger, leverandører og samarbeidspartnere.

Tverrfaglige temaer

Bærekraftig utvikling

I repslagerfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere kritisk over ressursforvaltning, vedlikehold og produksjon av ulike rep og tauprodukter og hvordan ulike valg kan påvirke miljøavtrykket til hele produksjonsprosessen. Det handler også om hvordan ulike produksjonsmetoder og vedlikehold kan påvirke tauverkets levetid, holdbarhet og kvalitet. Faget er en del av arbeidet med å sikre verdens natur- og kulturarv og bidrar til å fremme lokal kultur og lokale produkter.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i repslagerfaget innebærer å uttrykke egne meninger, lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale med kunder, fagfolk og samarbeidspartnere. Det innebærer også å bruke fagspråk i drøfting og refleksjon over faglige emner og bygge opp argumentasjon og tilpasse muntlig tekst til mottaker og formål. Lærlingene utvikler muntlige ferdigheter når de drøfter, reflekterer og presenterer produkter og metoder alene og i fellesskap.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i repslagerfaget innebærer å bruke fagspråk til å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det betyr å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger, som materialer, kvalitet og arbeidsprosesser. Det innebærer også å bygge opp argumentasjon og bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve. Videre innebærer det å revidere egne tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i repslagerfaget innebærer å finne og vurdere informasjon i faglitteratur, ulike tekster, arbeidsbeskrivelser, tegninger, bilder og illustrasjoner. Det innebærer også å sammenligne, tolke informasjon og trekke

faglige slutninger ut fra kjent og ukjent fagstoff. Det innebærer også å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne regne

Å kunne regne i repslagerfaget innebærer å hente ut, beskrive og tolke informasjon fra et tallmateriale. Det innebærer å beregne og måle vekt, lengder, størrelser og styrke på tauverksmaterialer og produkter. Videre handler det om å gjøre økonomiske beregninger i forbindelse med tidsbruk og pristilbud. Det innebærer å bruke og bearbeide informasjonen for å forstå og vise sammenhenger og å sammenligne og presentere resultater på ulike måter.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i repslagerfaget innebærer å bruke digitale ressurser til å innhente informasjon og å planlegge, kommunisere, presentere og markedsføre eget arbeid. Digitale ferdigheter vil videre si å vurdere, bearbeide og sammenstille informasjon, være kildekritisk og vise til kilder. Det handler også om å utvikle etisk bevissthet og vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering repslagerfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere en produksjonsprosess fra idé til ferdig produkt
- analysere råmaterialer og bruke ulike naturmaterialer innenfor repslagning
- velge materiale, slagning, impregnering og dimensjon med hensyn til bruk og behov og gjøre rede for hvordan ulike valg kan påvirke miljøet
- velge, bearbeide og bruke materialer, verktøy og utstyr tilpasset arbeidsoppgavene og gjøre rede for ressursutnyttelse, holdbarhet og kvalitet
- spinne garn og lage kordeler og parter ved hjelp av flere ulike teknikker
- håndlegge, håndslå og lage tau med utdrivningsteknikk
- impregnere tauverk og gjøre rede for hvordan ulike valg påvirker holdbarheten og ressursforvaltningen

- velge, bruke og vedlikeholde aktuelle verktøy, maskiner og utstyr innenfor repslagerfaget etter gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- gjennomføre enkle tester for å kartlegge styrken i råmaterialer og tauverk og gjøre rede for testmetodene
- identifisere og beskrive ulike kunstfibertau og egenskaper ved materialene og bruke denne kunnskapen i eget arbeid
- utføre vedlikehold av tauverk og rigg og veilede kunder og brukere av tau om hvordan vedlikehold kan påvirke holdbarheten og kvaliteten
- rigge historiske mindre fartøy og båter
- tolke og lage enkle arbeidstegninger til beregning og konstruksjon av rigg og verktøy
- gjøre rede for repslagerfagets kultur og håndverkshistorie og bruke historiske kilder som referanse i produksjon og rekonstruksjon av tau og rigg på en måte som lar seg etterprøve
- planlegge og beregne materialbruk og tidsforbruk og kalkulere produktpriser
- bruke fagspråk i presentasjon og formidling av repslagerprodukter og tjenester
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i repslagerfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i repslagerfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før svenneprøven må alle ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i repslugerfaget skal avsluttes med en svenneprøve. Alle skal opp til svenneprøven, som skal gjennomføres over minst fem virkedager.